

Prof. dr Krzysztof Pelech
Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy
Dziedzina sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna - instrumentalistyka

Wrocław, 22.08.2024

Recenzja pracy doktorskiej pana **Andrzeja Olewińskiego** pt. „*Możliwości sonorystyczne wynikające z zastosowania gitary elektrycznej we współczesnej literaturze gitarowej*” w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne. Praca została napisana pod kierunkiem dra hab. Rafała Grząki.

Zleceńodawcą recenzji jest Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie. Postępowanie prowadzone jest na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

Praca doktorska zaprezentowana przez pana **Andrzeja Olewińskiego** składa się z dzieła artystycznego (płyty CD) zarejestrowanego w marcu i czerwcu 2023 roku w Silent Scream Studio, ul. Odrowąża 9, 03-310 Warszawa. Odpowiedzialnymi za mix i mastering byli panowie Mateusz Nowosad i Grzegorz Białowarczuk.

Do dzieła artystycznego dołączony został opis dzieła artystycznego składający się z abstraktu, wstępu, pięciu rozdziałów oraz podsumowania.

Dzieło artystyczne (płyta CD) zawiera nagrania kompozycji Astora Piazzolli oraz Tomasa Gubitscha.

Głównym i najważniejszym elementem dzieła jest nagranie cyklu kompozycji Astora Piazzolli – *Cinco Piezas*. Ponadto nagranie zostało wzbogacone dwiema kompozycjami Tomasa Gubitscha, które zostały wykonane z panem Rafałem Grząką (akordeon, bandoneon).

Recenzowana płyta (dzieło artystyczne) to 43 minuty muzyki wykonanej na gitarze elektrycznej, w tym jedna kompozycja została wykonana w duecie z akordeonem i jedna w duecie z bandoneonem.

Na płytę składają się następujące utwory:

1. Traversuras – Tomas Gubitsch
2. Campero - Astor Piazzolla
3. Romantico - Astor Piazzolla
4. Accentuado - Astor Piazzolla
5. Triston - Astor Piazzolla
6. Compadre - Astor Piazzolla
7. Villa Luro - Tomas Gubitsch
8. Romantico - Astor Piazzolla (line in)
9. Compadre - Astor Piazzolla (line in)

Muszę przyznać, że nagrań znajdujących się na płycie wysłuchałem z dużym zaciekawieniem, a rola wcielenia się w postać recenzenta płyty dostarczyła mi wiele pozytywnych wrażeń. Pomysł zarejestrowania na gitarze elektrycznej jednej ze sztandarowych kompozycji Astora Piazzolli, napisanej w oryginale na gitarę klasyczną solo - *Cinco Piezas* - może wydawać się dla wielu odbiorców odważnym i kontrowersyjnym przedsięwzięciem. Moje osobiste doznania, dotyczące tej kompozycji, ściśle związane są z kreacją wybitnego, argentyńskiego interpretatora muzyki Astora Piazzolli – Roberto Aussela, którego wykonanie bardzo głęboko zakorzeniło się w mojej głowie. Dlatego też potrzebowałem trochę czasu, aby „oswoić” się z wersją zaprezentowaną przez pana Andrzeja Olewińskiego.

Na szczególną uwagę zasługuje „obsesyjna” wręcz pieczołowitość, wnikliwość i dbałość o najmniejsze detale towarzyszące powstawaniu niniejszej pracy. Mam na myśli zarówno dzieło artystyczne jak i jego opis. Pierwsze rozdziały pracy doktorskiej zawierają bardzo interesującą i potrzebną wiedzę dotyczącą historii, budowy i rodzajów gitar elektrycznych. Znajdują się tam również informacje dotyczące wzmacniaczy i najpopularniejszych efektów gitarowych. To swoiste kompendium wiedzy, które powinien poznać każdy gitarzysta.

W pierwszej kolejności pozwolę sobie na zrecenzowanie cyklu pięciu utworów Astora Piazzolli – *Cinco Piezas*. Dwie kompozycje Tomasza Grubischa uznałem za bardzo atrakcyjny dodatek i smakowity deser, natomiast *Cinco Piezas* zdecydowanie należy potraktować jako danie główne!

Ważną informacją jest fakt, że utrwalony cykl pt. *Cinco Piezas* jest pierwszym na świecie nagraniem wykorzystującym instrument elektryczny.

Przed opisaniem poszczególnych części cyklu chciałbym przez chwilę skupić się na etapie przygotowań do nagrania, któremu autor poświęcił bardzo wiele czasu i energii. Proces doboru instrumentu, dobrze brzmiących strun, odpowiedniej regulacji gitary a także wybór wzmacniaczy, efektów i mikrofonów to ważne elementy, na które autor nagrania zwrócił szczególną uwagę.

Przed rozpoczęciem recenzowania nagrań *Cinco Piezas* przesłuchałem dla porównania wersji zarejestrowanej przez wspomnianego już Roberto Aussela. Interpretację ową skonfrontowałem z wykonaniem pana Andrzeja Olewińskiego. To pozwoliło wychwycić różnice między oryginałem i wersją eksperymentalną zaprezentowaną przy użyciu instrumentu elektrycznego.

Pierwsza część cyklu nagrana na płycie to **Campero**, chociaż sam autor w opisie pracy przyznaje, że rejestrację nagrań rozpoczął od części ostatniej *Compadre*. Uzasadnia to wyjątkowo wysokim poziomem trudności technicznej, ze szczególnym naciskiem na częstotliwość występowania techniki barre, która mocno obciąża lewą rękę. Praca w studiu rządzi się zupełnie innymi prawami, natomiast wykonanie cyklu utworów w warunkach koncertowych, moim zdaniem, nie powinno dopuszczać tego rodzaju roszad. W sytuacji studyjnej, decyzja o zmianie kolejności rejestrowania poszczególnych części cyklu jest w pełni uzasadniona.

Campero

Utwór spokojny i kontemplacyjny w swoim wyrazie. Zapis nutowy potraktowałbym jako szkic, który podlega bardzo swobodnej interpretacji w przestrzeni czasowej. Wskazane jest stosowanie odważnie rubat i szerokie operowanie czasem w utworze. Zastosowanie przez autora dodatkowych efektów, takich jak glissanda, pogłos sprężynowy, efekt Fabfilter czy delay dodaje przestrzeni i wydłuża dźwięk. Są to niewątpliwe zalety zaprezentowanej w nagraniu wersji.

Romantico

Część utrzymana w wolnym tempie dająca wykonawcy możliwość rozpostarcia skrzydeł w zakresie swobodnej interpretacji i dość luźnego potraktowania zapisu nutowego w przestrzeni czasowej. Na miejscu są tu długie oddechy, rubata i wydłużanie dźwięków melodii, która w tej części jest wyjątkowo piękna i romantyczna. Zastosowanie długiego, kościelnego pogłosu, efektu tremolo i delay dodaje przestrzeni.

Accentuado

Utwór wyrazisty rytmicznie, utrzymany w żywym tempie z charakterystycznymi elementami artykulacji często spotykanymi w kompozycjach Piazzolli. Aby uzyskać maksimum różnorodności brzmieniowej i wyrazowej autor zastosował wiele interesujących efektów modulacyjnych, takich jak efekt TC Electronic, efekt delay czy efekt tremolo.

Triston

Statyczny i zdecydowanie najspokojniejszy utwór całego cyklu. Monumentalny, jednolity akompaniament towarzyszy śpiewnej melodii – molto cantabile. Utwór wydaje się być nieskomplikowany pod względem formy, natomiast wykonawcy przysparza nie lada problemów związanych z bardzo dużą ilością akordów barre, które grane w wolnym tempie dodatkowo męczą lewą rękę. Zastosowanie wielu dobrze dobranych efektów (tremolo) powoduje, że utwór nabiera innego wymiaru i długie nuty pięknie wybrzmiewają. W przypadku wykonania na gitarze klasycznej wyczuwamy wyraźny niedosyt jeśli chodzi o wybrzmiewanie długich dźwięków.

Compadre

zdecydowanie utwór najbardziej zróżnicowany pod względem technicznym i muzycznym. Wykonawca ma możliwość zastosowania bogatej i wyrazistej artykulacji, różnorodnej dynamiki i szerokiej palety barw. Po raz kolejny trafny dobór efektów elektronicznych pozwala nam poznać utwór Piazzolli od innej, atrakcyjnej strony.

Traversuras

kompozycja Tomasa Gubitscha wykonana przez Andrzeja Olewińskiego w duecie Rafałem Grzaka, który w tym utworze gra na bandoneonie. Jest to prawdopodobnie pierwsza w historii próba użycia gitary elektrycznej w utworze *Traversuras*. Pan Andrzej Olewiński gra tutaj na gitarze Gibson ES 135. Bandoneon i gitara brzmią w tym utworze znakomicie a wykonanie charakteryzuje się świetnym *feelingiem* i wyczuciem stylu. W partii gitary zostały wykorzystane efekty *chorus*, *delay* i *booster*. Użyto również pogłosu sprężynowego.

Villa Luro

to kolejna kompozycja Tomasa Gubitscha napisana w oryginale na bandoneon i gitarę wykonana przez Andrzeja Olewińskiego w duecie Rafałem Grzaka, grającym w tym utworze na akordeonie. Jest to efektowny utwór o zmiennym metrum, w którym słychać elementy *tango nuevo* a także inspiracje jazzem. Wykonawcy znakomicie, z dużą swobodą, precyzyjną artykulacją i wyczuciem radzą sobie ze skomplikowanymi technicznie partiami solowymi. Brzmienie partii gitary wzbogacone zostało o efekty *booster*, *delay* i *chorus*. Użyto również pogłosu z DAW oraz pogłosu sprężynowego.

Dzieło artystyczne zawiera również eksperymentalny zapis dwóch utworów (*Romantico* i *Compadre*), który powstał w domowym studiu autora pracy. Próba ta miała utwierdzić słuchaczy w przekonaniu, że nagranie dokonane w technologii *line in*, z wykorzystaniem cyfrowych symulacji brzmień wzmacniaczy i efektów, znacząco różni się od nagrań zrealizowanych w profesjonalnym studiu gdzie użyte zostały wzmacniacze lampowe i mikrofony zewnętrzne. Nagranie studyjne charakteryzuje się cieplejszym i głębszym brzmieniem. Zapis zrealizowany w domowym studiu jest brzmieniowo płaski, pozbawiony plastyczności i ciepła.

Refleksja

Gitara klasyczna i gitara elektryczna to dwa różne instrumenty, wymagające zgłębienia wiedzy dotyczącej wydobycia dźwięku, poznania techniki gry, specyfiki i estetyki brzmienia. To dwa odrębne światy i wbrew często spotykanym opiniom, zasadniczo się od siebie różnią. Słuchając kreacji pana Andrzeja Olewińskiego poznajemy nowe efekty i brzmienia niemożliwe do osiągnięcia przez muzyków grających na gitarze klasycznej.

Ja jednak podzielę się osobistą refleksją, która po odsłuchaniu obu wersji zarejestrowanych kompozycji (klasycznej w wykonaniu Roberto Aussela i elektrycznej w interpretacji pana Andrzeja Olewińskiego), przekonuje mnie, że naturalne walory brzmieniowe gitary klasycznej (mimo braku wsparcia elektroniki) dają większe możliwości dynamiczne, artykulacyjne i barwowe. Gitara klasyczna umożliwia zaprezentowanie szerszego spektrum dynamiki oraz modulowanie barw przy pomocy odpowiedniego układu prawej ręki lub ustawieniu paznokci pod wybranym kątem. Specyfika instrumentu (szerszy rozstaw strun) pozwala głębiej „wejść w struny” co umożliwia „pójście na całość” - zaryzykowanie i oddanie się szaleństwu muzyki w stylu *tango nuevo*, co w przypadku muzyki Astora Piazzolli jest działaniem obowiązkowym.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dziełem artystycznym oraz częścią opisową rozprawy doktorskiej pana Andrzeja Olewińskiego jednoznacznie stwierdzam, że doktorant spełnia wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r, zgodnie z prawem o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. Z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

Autor pracy zaprezentował oryginalne, innowacyjne rozwiązania problemu artystycznego. Wyzwanie, na które zdecydował się pan Andrzej Olewiński oceniam jako odważną, kreatywną inicjatywę. W moim przekonaniu, praca zastała zrealizowana na wysokim poziomie i mogłaby by stać się zachętą do podobnych poszukiwań dla innych gitarzystów klasycznych.

Pracę Doktorską Pana Andrzeja Olewińskiego przyjmuję i wnoszę o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Prof. dr Krzysztof Pelech